

Nagyné Hegedűs Anita (SZTE JGYPK):
Az énhatékonyság szerepe a tanulói sikerességben

Kulcsszavak: énhatékonyság, fejlesztés, sikeresség, teljesítmény

Az énhatékonyság egy olyan kognitív konstruktum, mely a személyiségfejlődésben központi jelentőséggel bír, hatással van a megismerésre, a motivációra, az érzelmekre, a viselkedésre, az adaptív emberi funkcionálás fontos tényezője. Megmutatja, hogy az egyének hogyan vélekednek a saját mindennapi működésüket, hatékony funkcionálásukat meghatározó képességeikről. A hatékonysági vélekedések befolyásolják az egyének életének alakulását és személyes fejlődését, hatással vannak arra, milyen kontextusokat választanak, illetve, milyen tevékenységekben vesznek részt.

Az énhatékonyság oktatási kontextusban az egyén tanulásra vagy bizonyos cselekvések adott szintű teljesítésére vonatkozó észlelt képességeként definiálható kognitív faktor. Az iskolai, teljesítménybeli énhatékonyság magában foglalja a követelmények teljesítésének észlelt képességét, az ismeretelsajátítás irányításának, a különböző tantárgyak megtanulásának és az iskolával kapcsolatos elvárások teljesítésének képességébe vetett hitet. Az énhatékonyság és az iskolai teljesítmény kölcsönös kapcsolatban van egymással. Az énhatékonyság az iskolai teljesítmény kulcstényezőjének, a tanulók ismeretelsajátításának és teljesítményének magyarázatában fontos konstruktumnak tekinthető, és viszont, az iskolai teljesítmény is fontos tényezője az énhatékonyság alakulásának. A fentiek alapján megállapítható, hogy pedagógiai szempontból is érdemes annak figyelembevétele, hogy annál sikeresebb lesz a tanuló, minél inkább úgy gondolja, hogy képes teljesíteni az iskolai követelményeket. A készségek, képességek, ismeretek elsajátítása során, a tanulmányi előmenetelben, a teljesítményben az énhatékonyság direkt és indirekt hatását számos kutatás igazolja. A tanulói énhatékonyság a teljesítményben akár a mentális és tantárgyi vonatkozású képességekhez hasonló erősségű hatással is bírhat, összefüggést mutatva az intelligenciával és a képességekkel. Az erős énhatékonyság-érzet fokozhatja a teljesítményt például az elköteleződés, az erőfeszítés növelése, a nehéz helyzetek kihívásként való kezelése, a kitartás által, míg a gyenge énhatékonyság-érzet alacsonyabb szintű erőfeszítést, elköteleződést és kitartást, alacsonyabb szintű teljesítménycélt eredményezhet. Az énhatékonyság tudatos és célzott fejlesztése a nevelési-oktatási folyamatban a tanulók sikerességének egyik fontos tényezője. A fejlesztés lehetőségeinek, nevelési-oktatási folyamatba beépíthető elemek átgondolására és néhány gyakorlatának bemutatására kerül sor jelen munkában.